

В пдф Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШІНСЬКОГО»

ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ

збірник наукових праць

Одеса
2020

УДК:376
П781

ДРУКУЄТЬСЯ ЗА РІШЕННЯМ
Вченої Ради

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського
(протокол № 9 від 25.06.2020 р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Пахомова Н.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Ганчар І.Л. – доктор педагогічних наук, професор кафедри фізичного виховання і спорту Національного університету «Одеська морська академія».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – професор **Шермет Б.Г.**

Відповідальний редактор – професор **Форосян О.І.**

Технічний редактор – викладач **Маматова З.Р.**

Члени редколегій:

Соколова Г.Б. – доктор психологічних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського»

Арнаутова Л.В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського»

Начинова О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського»

Лещій Н.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського»

Притиковська С.Д. – кандидат педагогічних наук, завідувача СНДЗ №193 компенсуючого типу м. Одеси

Григор'єва Л.В. – директор, вчитель-методист, спеціаліст вищої категорії Одеської спеціальної школи №75 I-II ступенів Одеської міської ради Одеської області.

Проблеми реабілітації: Збірник наукових праць, Одеса, / редкол. Б.Г. Шермет та ін. - Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2020. - 257 с.

УДК:376

ББК:74.00

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2020

ПІГІСНІЧНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	148
Соколова Г.Б., Рафаїлова О.С. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННСВО-КОМУНКАТИВНИХ УМІВЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	151
Тодоров П.І., Бикова К.С. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РИТМІКИ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ	154
Тодоров П.І., Вавілова В.Ю. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ НА ЛОГОПЕДИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ДІТЬМИ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я	157
Тодоров П.І., Дебіжа В.В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	160
Тодоров П.І., Найдюнова В.О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ	165
Форостян О.І., Грузда З.І. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ	170
Форостян О.І., Качанова Т.М. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ	173
Форостян О.І., Култишева Н.М. РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ	176
Форостян О.І., Михальчук А.С. ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ДЛЯ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ МОВЛЕННСВИМИ ПОРУШЕННЯМИ	179
Форостян О.І., Спінарєнко А.О. СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	181
Форостян О.І., Сокур С.П. ГРА ЯК ЗАСІБ МОВЛЕННСВОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗНМ	184
Форостян О.І., Стоянова В.О. НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ОСВІТИ ДІТЕЙ З ПСИХОФІЗИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ	186
Форостян О.І., Строчков І.М. ЗАСОБИ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	189
Холодов С.А., Гребенина А.А. НАРУШЕННЯ ПРОЦЕСА ДЫХАННЯ У ДЕТЕЙ РАНЬОГО ВОЗРАСТА С МЫШЕЧНОЇ ГИПОТОНІЕЙ И СПОСОБЫ ИХ КОРРЕКЦИИ	193
Чорна М.А. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	196
Шиманська Г.В. ФОЛЬКЛОРНІ СКАРБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ – ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ МОВЛЕННЕВОЇ ОСОБИСТОСТІ	198

РОЗДІЛ ІІ. ПИТАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ

Башавец Н.А., Киселева Г.Г. ПРОБЛЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ І СПОРТИВНО-МАССОВОЇ РАБОТЫ С ДЕТЬМИ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	201
Башавец Н.А., Настаченко Д.В. ФІЗКУЛЬТУРНО-РЕКРЕАЦІЙНА І СПОРТИВНО-МАСОВА РОБОТА СЕРЕД ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ШКОЛЬНОГО ВІКУ НА ПРИКЛАДІ ФІНСЬКОЇ ШКОЛИ	204
Вєнік К.Ю. СПОРТИВНО – ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ ЯК ФОРМА САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	206
Вовченко В.Б., Кессаєва А.І. МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ И РЕАБИЛИТАЦИИ ОСТРЫХ И ХРОНИЧЕСКИХ ТРАВМ СПОРТСМЕНОВ – ФЕХТОВАЛЬЩИКОВ	209
Головко В.М., Носкова Т.І. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ФУТБОЛУ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ 2020	215
Коломієць Ю.М., Головко В.М. СПОРТИВНІ ІГРИ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО-	

ФІЗКУЛЬТУРНО-РЕКРЕАЦІЙНА І СПОРТИВНО-МАСОВА РОБОТА СЕРЕД ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ПРИКЛАДІ ФІНСЬКОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Сучасний стан фізичного виховання українських школярів вимагає об'єктивного аналізу існуючих форм, систем і концепцій його розвитку. Середній шкільний вік – один з періодів прискореного росту і розвитку організму дітей, що характеризується широкими можливостями для формування рухового досвіду та розвитку більшості фізичних якостей.

За даними НДІ гігієни й охорони здоров'я дітей і підлітків України, кількість здорових дітей за останнє десятиріччя скоротилася в п'ять разів [1].

Невдоволеність традиційною освітою визначає необхідність розробки нових більш ефективних засобів, методів та форм фізичного виховання дітей. Тому актуальним є пошук нових шляхів удосконалення освітнього процесу та позакласної роботи, які б допомогли підвищити інтерес дітей до занять, активізувати їхню діяльність, поліпшити фізичну підготовленість та здоров'я. Така постановка питання вимагає вивчення, аналізу та запозичення нових підходів до занять з фізичного виховання та проведення спортивно-масової роботи зі школярами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні десятиріччя в науковій літературі з'явилися дослідження, присвячені організації спортивно-масової роботи в середній школі (І.Когут, В.Маринич, А.Петрук, А.Савченко, І.Степанова), а також в таборах літнього відпочинку дітей (А.Капська, П.Рибалко), порівняльний аналіз спортивно-масової роботи за кордоном (В.Болотов, J.Pospiech, Chr. Richter).

Мета статті. Проаналізувати сучасні підходи до організації фізкультурно-рекреаційної і спортивно-масової роботи в середній школі на прикладі Фінляндії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінські школи в русі - це національна програма дій, спрямована на формування фізично активної культури у фінських загальноосвітніх школах. Школи та муніципалітети, які беруть участь у програмі, реалізують власні індивідуальні плани щодо підвищення фізичної активності протягом навчального дня. У програмі залучено понад 90% муніципалітетів та загальноосвітніх шкіл (2116 шкіл).

У 2015-2018 роках програма була одним із ключових проєктів у галузі знань та освіти в рамках Урядової програми Фінляндії. Програму здійснюють Національне агентство освіти Фінляндії та Міністерство освіти і культури, вона фінансується за рахунок лотерейного фінансування та координується Науково-дослідним центром LIKES з питань спорту та здоров'я.

Сприяння фізичній активності серед дітей шкільного віку Фінляндії складається як із збільшення фізичних навантажень, так і зі зменшенням сидячого часу протягом доби. Протягом навчального дня фізичну активність збільшують за рахунок додавання додаткових уроків з фізичного виховання, крім цього сприяють активним маршрутам до школи та впроваджують великі фізично активні перерви.

В українських школах понад 40 хвилин діти середнього шкільного віку не отримують фізичне навантаження. У фінських школах застосовують методи

активного навчання, що включають короткі активні перерви під час занять, щоб підтримати оптимальне навчання та щоб уникнути тривалих періодів продовження занять без руху.

Згідно з дослідженнями рівня фізичної активності серед підлітків, підготовленими вченими з Всесвітньої організації охорони здоров'я (2018) більше 76% українських підлітків не отримують достатнього фізичного навантаження [5]. Так рекомендована ВООЗ норма фізичних навантажень (60 хв) виконується лише за рахунок занять у спортивних секціях. Поліпшити ситуацію можна за рахунок включення більшої кількості фізичного навантаження у навчальний та поза навчальний процес.

Новітня фінська школа пропонує 7 основних напрямів фізичної активності під час навчального дня:

1. Уроки фізичної культури

Заняття фізичною культурою входять в навчальний план, який спрямовує учнів на прийняття фізично активного способу життя та виховання їх за допомогою фізичних занять. Позитивний досвід, пов'язаний з уроками фізичної культури та підтримка фізично активного способу життя, є важливими. На факультативних уроках фізичної культури учні можуть спробувати різні види спорту.

2. Фізична активність під час перерви

Фізичну активність під час перерви збільшують, виводячи учнів на вулицю та дозволяючи учням вільно користуватися приладами в приміщенні школи та спортивним спорядженням під час перерв.

У багатьох країнах, як і в Україні, робота шкіл значно відрізняється від фінських. Наприклад, день фінської школи короткий за міжнародними стандартами, і невелика кількість часу використовується для викладання. Перерв між уроками дуже багато, і вони відносно довгі. Майже всі діти початкової школи проводять перерви на свіжому повітрі, а більшість займаються хоча б легкими фізичними навантаженнями під час них.

3. Спортивні клуби у позашкільний час

Спортивні клуби є значною частиною фізичної активності дітей та молоді. Сенс в тому, щоб надати можливість учням практикувати хоча б один вид спорту після школи. Короткий фінський шкільний день компенсується клубними заходами шкіл, спрямованими на надання добровільних, різнобічних занять у вільний час для підтримки фізичного розвитку дітей та молоді. Метою є надати всім учням можливість взяти участь хоча б в одному активному позашкільному клубі.

Клубна діяльність в середніх школах спрямована на підтримку інтересу молоді до фізичної активності та підтримку формування соціальних відносин.

4. Інші структуровані фізичні активності

Інші структуровані фізичні активності під час навчального дня - тематичні дні або певні проекти, що включають фізичну активність.

5. Не сидячий спосіб навчання

Перерви на фізичну активність під час уроків порушують щоденну бездіяльність школярів. Сидячі періоди переривають, використовуючи комп'ютер

або планшет, стоячи. Учні також виконують розтяжку і змінюють сидяче положення або роблять фізичні вправи разом.

6. Активність, що інтегрована в процес навчання

Методи на основі активності використовують, коли фізичне навантаження інтегровано у навчання (для перевірки домашніх завдань, заохочування до нової теми уроку, практики вивченого та конкретизування теми, яку вивчають учні).

7. Подорож до школи

Подорож до школи також дає можливість отримати регулярні фізичні навантаження. Наприклад, ходьба або їзда на велосипеді до школи та додому може становити значну частину щоденної активності школярів. Значна частина учнів та дорослого міського населення ходять до праці пішки або їздять на велосипедах. „Мода” на активний відпочинок все більше розповсюджується серед людей різних вікових груп у великих та малих містах Фінляндії.

Фізичні навантаження, як ходьба або їзда на велосипеді по дорозі до школи, можуть становити значну частину щоденних фізичних навантажень школярів. Якщо дорога до школи становить менше 5 кілометрів, близько 80 відсотків фінських дітей ходять до школи пішки або на велосипеді [2]

Висновки та перспективи. Існуючий досвід фінських шкіл щодо включення якомога більшої кількості фізичних активностей в процес навчання позитивно впливає на розвиток фізичних якостей школярів, так і на їх дружні стосунки та оцінки. Так за даними дослідження якості освіти PISA-2018 Фінляндія посідає 7 місце в цьому рейтингу, а Україна – 39.

Перспективи використання результатів дослідження передбачають розробку програми поза навчальних фізкультурно-рекреаційних та спортивно-масових заходів в українських школах використовуючи досвід фінських шкіл. Доцільним ми вважаємо збільшення кількості уроків з фізичної культури, налагодження роботи спортивних гуртків та їх доступність для кожного, впровадження активних перерв та заохочення учнів та батьків до “моди” на активний шлях до школи.

Список використаних джерел:

1. Condition of schoolchildren's health: N. Polka's report // Education of Ukraine. - 2009. - №6-7, January 23. - S. 2.
2. Tammelin et al. 2015. School makes you move and sitting still. Finnish Schools on the Move research results 2010–2015, Jyväskylä: LIKES Research Centre
3. Facts Express 1C/2018 Physical activity during the school day and learning. Summary of the status review.
4. PROMOTING PHYSICAL ACTIVITY IN THE EDUCATION SECTOR Current status and success stories from the European Union Member States of the WHO European Region. - 2018. - S. 28.

Венік К. Ю.

СПОРТИВНО – ОЗДОРОВЧІЙ ТУРИЗМ ЯК ФОРМА САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

На сьогодні під впливом багатоаспектних соціально-економічних чинників стан здоров'я населення України, зокрема дітей та підлітків, значно погіршився і є у критичному стані. Негативний вплив на здоров'я молоді має зменшення